

Розглядаючи описані вище загрози можна відзначити, що кластеризація сприяє розвитку об'єктів інноваційної інфраструктури, чим передбачає зменшення загрози низького рівня їх розвитку. Визначення рівня впровадження об'єктів промислової власності на об'єктах інноваційної інфраструктури чи рівня розвитку технопарків, бізнес-інкубаторів та інших об'єктів інноваційної інфраструктури відбувається з урахуванням особливостей кластеризації національної економіки. Небезпека нецільового використання фінансових ресурсів знижується у результаті кластерної взаємодії, адже нерідко учасниками кластерних утворень стає фінансова установа, що контролює цей процес із середини. Як наслідок, створюються більші можливості для подолання технологічного відставання та експорту високотехнологічної продукції тощо.

Таким чином, в умовах кластеризації національної економіки, що передбачає створення та розвиток кластерів та інших мережових структур знижується загрози інноваційного розвитку промисловості. Проте для визначення найбільшого впливу кластеризації на інноваційний розвиток промисловості необхідно здійснити їх оцінювання, що є напрямом подальших досліджень за обраною проблематикою.

Література:

1. Иванова В.В. Экономика, основанная на знаниях, как этап экономического развития общества / В.В. Иванова // Бюллетень Международного Нобелевского экономического форума. – 2012. – № 1 (5). – Том 1. – С. 192-198.
2. Егорова А.А. Особенности формирования и функционирования инновационного потенциала в условиях трансформации социально-экономической системы: дис. канд. экон. наук: 08.00.01 / Егорова Александра Анатольевна. – Челябинск, 2004. –196 с.
3. Інноваційний розвиток промисловості як складова структурної трансформації економіки України : аналіт. доп. / О. В. Собкевич, А.І. Сухоруков, А. В. Шевченко [та ін.] ; за ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2014. – 152 с.
4. Тимків Я. Особливості та класифікація сучасних загроз національній та міжнародній безпеці / Я. Тимків // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. – 2006. – №11 (31). – С.176-183.

DEVELOPMENT TRENDS OF LIFE INSURANCE MARKET

Demyanchuk M.

PhD of economic, Associate Professor at the Department of economy and market relations

Klimenko V.

3rd year student of direction of training "Finance and Credit"

College of economy and social work

Odessa I.I. Mechnikov National University

Odessa, Ukraine

The problem of state regulation of insurance business is becoming particularly important in today's conditions of transformation, globalization and integration. The basic products of insurance market are insurance services, which are the product of purposeful activity of the insurance company, by the form of realization of insurance defense in the conditions of functioning of international market of services and it is offered in the insurance market in terms of equivalent exchange for profit.

Today there are important aspects that should be taken into account for successful development and operation, as the insurance market as a whole and the life-insurance sector. They are investigated in labors of national and foreign economists, including Aleksandrova M., Arutyunyan R. [1], Bazylevych V., Boretska N., Curt K., Furman W., Gottlieb D., Hamankova O., Helmen W., Hvarliani T., Manes A., Norberg, R., Pikus R.[2], Shahov V., Shelekhov K., Skurativsky W., Tsurkan I.[3], Wilder F., Yuldashev R. and others. However the permanent monitoring of life-insurance market is necessary.

Purpose to analyze life-insurance market trends and research of dependence of level of insurance funds from the level of net profit and investment of insurance companies.

Accelerated development of the life-insurance market in any economy creates sources that positively affect on insurance coverage of society. The experience of foreign countries shows (table 1), that life-insurance is strategically important sphere of economy, that provides much of long-term investments in its development and partly frees the state budget during the solving social problems. Market grouping of life-insurance has an institutional importance in the development of economy. Performing the function of accumulation funds, life-insurance market accumulates internal investment resources of society and improves the economic condition of the country.

Table 1 – Indicators of the global life-insurance market in 2014-2015

№	Country	Premium volume (in millions of USD)		Share of world market 2015 (in %)		Life premiums per capita (in USD)	
		2014p.	2015p.	2014p.	2015p.	2014p.	2015p.
1	USA	531 090,0	552 506,0	19,999	21,805	1657,0	1719,2
2	Japan	364 563,0	343 816,0	13,728	13,569	2926,0	2717,0
3	United Kingdom	225 578,0	214 492,0	8,494	8,465	3638,0	3291,8
4	PR China	176 950,0	210 763,0	6,663	8,318	127,0	153,1
5	France	174 729,0	150 143,0	6,580	5,926	2552,0	2263,0
6	Germany	118 555,0	96 725,0	4,464	3,817	1437,0	1181,1
7	Italy	145 292,0	124 848,0	5,471	4,927	2332,0	1968,3
8	South Korea	101 168,0	98 218,0	3,810	3,876	2014,0	1939,9
9	Canada	54 890,0	49 331,0	2,067	1,947	1469,0	1377,0
10	Netherlands	23 205,0	17 785,0	0,874	0,702	1296,0	1051,1
11	Ukraine	182,0	98,0	0,007	0,004	4,1	2,2
12	Other countries	739 391,0	675 093,0	27,843	26,643	170,7	126,1
	<i>World</i>	<i>2 654 593,0</i>	<i>2 533 818,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>368,0</i>	<i>345,7</i>

Source is formed by authors based on [4].

The analysis of global market of life-insurance testifies that global direct life premiums written totaled USD 2534 billion in 2015, down 4.6% in nominal terms in real terms in 2014. The leader of the global insurance market is the USA with a share of world market 2015 - 21.81%, then Japan - 13.57%, Great Britain - 8.47%, China - 8.32% and France - 5.93%. Overall, during the last years did not occur significant changes in the ranking and composition of TOP-10 countries by the direct life-insurance premium volume of global life-insurance market. 10 countries-leaders of global life-insurance market provided 73,4% of global direct life-insurance premium volume (in 2008 the figure was 76,51%), other countries collected only 26,64% in 2015. The analogical indexes of life-insurance market in Ukraine: the value of premiums decreased almost in 2 times for the 2014 and 2015 they were USD 182 million and USD 98 million respectively (representing 0,007% and 0,004% of total premiums in the world; an indicator of annual insurance premium per capita for analyzable period also has a negative tendency and is USD 4.1 and USD 2.2. in 2014 and 2015 respectively. The figures presented above indicate a small share Ukraine's

insurance market as part of the global market.

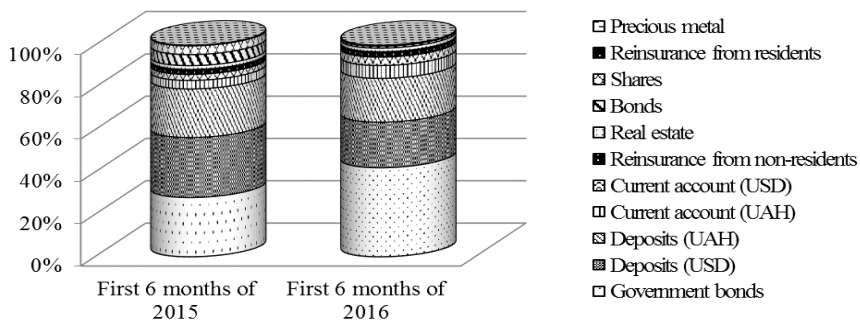
Based on the performance indicators (that are presented in table 2) of life insurance companies (IC) in Ukraine [5], defined 5 leaders: insurance company "MetLife"[6], insurance group "TAS"[7], IC "UNIQA"[8], IC "PZU" [9], IC "ASKA"[10]. It is possible to see that the leader in the in the insurance premiums is IC "MetLife". Insurance premiums of this company in 2015 were UAH 416.5 million, that increased on 38% compared to 2013. In 2015, IC "PZU" made insurance payments in the amount of UAH 201.4 million, that is several times more than in 2013, and may be related to the offensive of plenty of accidents insured or contract termination date. A most shareholders' equity has IC "MetLife". It is UAH 352.2 million in 2015 and compared to 2013 increased by 91%. The leader in total assets is also the IC "MetLife" and in two years they increased to UAH 354.5 million. The largest income in 2015 from investment activity received insurance group "TAS" - UAH 141.9 million (2 times more than in 2013). The highest amount of insurance backlogs also has insurance group "TAS" which increased by UAH 627.3 million for two years.

Table 2 – Development indicators of the top 5 life-insurance companies in Ukraine in 2013 - the first half of 2016

№	Name of insurance company	Insurance premiums (in millions of UAH)				Insurance benefits (in millions of UAH)			
		2013	2014	2015	First half of 2016	2013	2014	2015	First half of 2016
1	IC "MetLife"	301,8	319,3	416,5	146,7	18,4	4,4	47,2	26,6
2	IG "TAS"	145,9	209,5	257,6	94,1	36,7	49,6	55,1	34,4
3	IC "UNIQA"	373,1	387,8	261,9	191,4	6,6	9,4	9,6	4,1
4	IC "PZU"	119,9	154,3	177,8	69,8	7,7	12,3	201,4	27,4
5	IC "ASKA"	348,3	183,4	140,4	95,6	15,9	22,6	23,8	19,2
№	Name of insurance company	Equity (in millions of UAH)				Assets (in millions of UAH)			
		2013	2014	2015	First half of 2016	2013	2014	2015	First half of 2016
1	IC "MetLife"	184,1	254,9	352,2	382,6	1268,7	1323,3	1623,2	1784,7
2	IG "TAS"	117,4	102,3	130,9	130,4	876,1	1044,7	1415,2	1503,4
3	IC "UNIQA"	104,9	196,4	334,2	393,8	255,6	445,7	812,7	844,1
4	IC "PZU"	39,7	54,6	61,6	74,5	296,5	502,9	538,8	575,0
5	IC "ASKA"	51,7	49,3	56,0	58,7	220,7	218,5	217,3	208,5
№	Name of insurance company	Investment income (in millions of UAH)				Insurance backlogs (in millions of UAH)			
		2013	2014	2015	First half of 2016	2013	2014	2015	First half of 2016
1	IC "MetLife"	75,6	86,7	107,7	58,3	1008,1	1004,5	1202,9	1332,5
2	IG "TAS"	67,0	98,4	141,9	81,5	614,5	909,3	1241,8	1327,3
3	IC "UNIQA"	-	11,0	18,5	12,2	134,4	229,1	459,2	407,8
4	IC "PZU"	26,7	45,9	50,3	26,1	242,0	429,7	456,0	480,6
5	IC "ASKA"	22,9	23,7	25,0	9,9	162,0	163,0	159,9	146,5

Source is formed by authors based on [5].

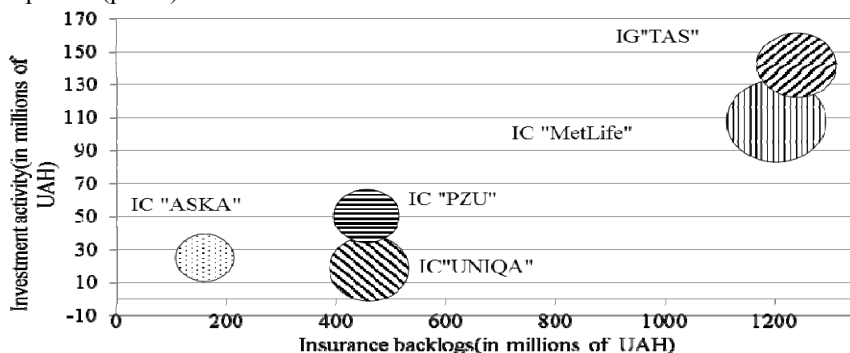
Insurance backlogs are very important, particularly for life insurance companies, because backlogs describe an ability to pay to the clients insurance benefits for an insured event. That is why it is reasonable to analyze backlog accommodation structure (pic. 1). Thus, the largest number of funds from life insurance in the first 6 months of 2016 are invested in government bonds (42%) and keep on deposit accounts in national and foreign currencies (42%). The smallest amount of money insurance companies invest in reinsurance operations (0.07%) and precious metal (0.06%).

Pic. 1. Dynamic of structure of investment insurance backlogs of life-insurance companies

Source is formed by authors based on [11]

According to the Ukrainian legislation, insurance companies have to pursue an effective investment policy, which would bring the maximum effect from the investment at minimum risk. That the differentiation of the investment portfolio of company. Therefore, it is reasonable to make an analysis of insurance backlogs, depending on the level of net income and the investment activity of insurance companies (pic. 2).

Pic. 2. Dependence of insurance backlogs level, depending on the level of net income and the investment activity of insurance companies

Source is formed by authors.

It was established that the level of insurance backlogs is directly dependent on the level of net income and the investment activity of insurance companies. That is with increased level of net income increases a profitability from investment portfolio of the insurance company and the amount of insurance backlogs and vice versa.

The conducted insurance market in recent years analysis demonstrates, that the state of development of insurance market of Ukraine, compared with a world market for such indicators as the volume of the collected insurance premiums from life-insurance, demonstrates the significant backlog of Ukraine on existing international standards. The Ukrainian life-insurance market is characterized by a steady growth, changing of leaders of markets, the presence of foreign capital in national markets, different dynamics of development. A manifestation of globalization in the insurance market is the distribution of foreign capital in the national insurance market.

References:

1. Arutyunyan R. Ukrainian insurance market in the global environment / R. Arutyunyan, S. Arutyunyan, O. Ityhina // Journal of Social and Economic Research. – 2013. – Issue 2 (49). – P. 2. – S. 14-19.
2. Picus R. The development of the insurance market in the context of globalization / R. Picus // Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv Series: Economy. – 2011. – Vol. 126 – P. 15-18.
3. Tsurkan I. The influence of globalization on the development of the insurance market of Ukraine / I. Tsurkan, I. Gerasimova // The state and the regions. Series: Economics and entrepreneurship. – 2014. – № 6. – P. 127-132.
4. World insurance in 2015: steady growth amid regional disparities [Electronic resource]. – Access mode: http://www.swissre.com/library/sigma3_2016_en.html.
5. Journal «Forinsurer» [Electronic resource] : official site. – Access mode: <http://forinsurer.com>.
6. Journal InsuranceTOP [Electronic resource] : official site. – Access mode: <http://www.insurancetop.com>.

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВЕ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНОЮ ФІНАНСОВОЮ СИСТЕМОЮ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ПРИКОРДОННОЇ ТЕРИТОРІЇ

Гасюк Р.В.

аспірант кафедри економіки та менеджменту
*Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Прискорення темпів утворення елементів соціально орієнтованої ринкової економіки можливе передусім за активного залучення у даний процес і прикордонних підприємницьких структур, посилення їхньої ролі та розширення віддачі від них. Так, ефективна транскордонна політика здатна забезпечити раціональне використання наявного природно-ресурсного, виробничого, трудового, інвестиційно-інноваційного потенціалів, врахувати географічні, історичні та соціальні особливості кожної прикордонної території задля комплексного соціально-економічного розвитку як окремого регіону, так і держави в цілому.

Водночас, наявні регіональні фінансові системи мають безпосередній вплив і на ефективність розробки та реалізації програм (проектів) фінансування розвитку прикордонних територій України. Позитивно, що для забезпечення раціонального місцевого розвитку західних прикордонних територій реалізуються державні програми на засадах програмно-цільового управління.

Дієвим інструментом розвитку прикордонної території в контексті управління їхнім фінансовим і підприємницьким потенціалами є використання програмно-цільового підходу, що в кінцевому підсумку сприятиме розкриттю можливостей їхнього зростання, формуватиме цільові орієнтири у вирішенні складних економічних і соціальних питань окремих адміністративно-територіальних одиниць. Не зважаючи на те, що в Україні вперше було сформовано концепційні засади стратегіології регіонального розвитку [1], реалізація даних положень залишається більше в теоретичній площині, оскільки не формуються, та й не задіюються базові елементи програмно-цільового управління у контексті програмного отримання належної фінансової віддачі від транскордонної взаємодії підприємницьких потенціалів, зокрема, в частині підвищення дієвості регіональних фінансових систем.